

діяльність, володіє компетенціями у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією, має світоглядні, морально-етичні та громадські якості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Підготовка до трудової діяльності / Енциклопедія освіти. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 676.
2. Сергеева Л. М. Механізми управління конкурентоспроможністю професійно-технічного навчального закладу / Л. М. Сергеева // Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст: кол. моногр. / О. Л. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, Г. А. Дмитренко, Н. А. Зінчук, Л. М. Сергеева [та ін.]; за заг. ред. Г. А. Дмитренка, В. В. Олійника // Луцьк: Вежа-Друк. 2017. С. 245–254.
3. Сергеева Л. М. Управління розвитком професійно-технічного навчального закладу: теорія і методика: Монографія / за наук. ред. В. В. Олійника. – К. – Херсон: Айлант, 2013. – 452 с.
4. Стойчик Т. І. Конкурентоздатний фахівець – сучасна стратегія закладу професійної освіти // Професійна освіта. – 2019. – № 2(83). – С. 51-55.

Ланова І. В.

*старший викладач кафедри
інженерної педагогіки та мовної підготовки
Криворізького національного університету,
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область*

КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. У статті розглянуто поняття культури мовлення, зокрема професійного мовлення, її аспекти, необхідні елементи мовної культури. Зазначено основні компоненти процесу формування мовлення майбутніх фахівців.

Ключові слова: культура мовлення, професійне мовлення, культура професійного мовлення, професійна культура.

Основний виклад матеріалу. Проблема формування культури мовлення у сфері професійної діяльності майбутніх фахівців нині є досить актуальною. На це суттєво впливають зміни в Україні: глобалізація, реформування економіки, розбудова держави, нові підходи в навчанні в різних закладах освіти тощо. Саме завдяки подібним процесам майбутній фахівець повинен мати високий освітній рівень, бути розвиненим і обізнаним у інформаційній культурі, розвивати свій комунікативно-професійний потенціал.

Культура професійного мовлення – це невід'ємна складова професійної культури, яка характеризує навички комунікації особистості. Зазвичай вони проявляються в тому, наскільки досконало людина володіє нормами літературної мови в повсякденному житті та як уміло, доцільно та правильно вона застосовує їх у процесі висловлення своєї думки у писемному та усному спілкуванні. Також ці навички можуть бути корисними при позитивному особистісному ставленні фахівця до мовленнєвої діяльності, що є невід'ємною складовою успішної професійної самореалізації.

Ринок праці вимагає не лише інтегрованого фахівця, а й людини, яка розуміє, що

висока культура – це фактор успіху, конкурентоспроможності, це володіння умінням спілкуватися з людьми, входити в контакт з будь-ким; це толерантність, здатність керувати собою, уміння працювати в колективі, бути наполегливим, енергійним, доброзичливим, працездатним, уміти розв'язувати управлінські завдання на певному рівні своєї посади [2].

Правильна вимова, вільне, невимушене оперування словом, уникнення вульгаризмів, архаїзмів, слів-паразитів, зайвих іншомовних слів, наголошування на головних думках, фонетична виразність, інтонаційна розмаїтість, чітка дикція, розмірений темп мовлення, правильне використання логічних наголосів і психологічних пауз, взаємовідповідність між змістом і тоном, між словами, жестами та мімікою – необхідні елементи мовної культури.

Мовна підготовка здійснюється у вищій школі впродовж усіх навчальних років. Процес опанування мови та її культури зазвичай пов'язаний із тим, що людина вчиться правильно говорити й писати, здобуває вміння точно та влучно висловлювати свою думку, починає активно й доцільно використовувати власні мовні знання, а згодом грамотно застосовує їх на практиці. Забезпечення мовної компетенції є дуже важливим компонентом підготовки фахівців у різноманітних сферах управління. Саме творче використання мовленнєвих засобів повністю виявляє професійний рівень.

У сфері професійної діяльності фахівців існує поняття «культура мовлення». Під ним розуміємо дотримання мовних норм вимови, наголосу, доречного вживання, логічність, точність та дотримання певних правил мовленнєвого етикету. Аспектами культури мовлення є: естетичність, адекватність, нормативність, поліфункціональність. Саме вони допомагають майбутньому фахівцеві наблизитися до досконального володіння літературною мовою та відточити свою мовленнєву майстерність [1].

Процес формування високої культури мовлення є тим, на чому тримається загальнолюдська культура. Для майбутнього фахівця це поняття є важливим, тому що саме завдяки освіті складається не лише враження про його якості, але й встановлюється культура взаємин у різних сферах життя.

Процес формування мовлення фахівців складається з таких основних компонентів:

- засвоєння професійної лексики і термінології свого фаху;
- роботи зі словниками, довідниками;
- формування вмінь сприймати, відтворювати й створювати фахові тексти різних стилів мови;
- моделювання мовленнєвих ситуацій, які виникатимуть у майбутній професійній діяльності;
- боротьба з мовленнєвою неохайністю в спілкуванні, уникнення типових порушень літературної мови в мовленнєвих стереотипах фахової галузі.

Професійне мовлення – це мовленнєва діяльність, у процесі якої фахівець лаконічно формулює свою думку й висловлює її за допомогою системи мовних засобів, лексичний зміст яких містить спектр спеціальної професійної термінології. Для формування професійного мовлення фахівця необхідним є введення нової термінології, використання вже засвоєної професійної лексики, дотримання правильного граматичного оформлення висловлювань, логічності, послідовності, аргументованості, зв'язності й цілісності.

Отже, мовна освіта майбутнього фахівця є важливим чинником його готовності до активної інтелектуальної діяльності в інформаційному просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єрмоленко С.Я. Українська мова: короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С.Я. Єрмоленко, С.П. Бібік, О.Г. Тодор. – К.: Либідь, 2001. – 224 с.
2. Куклін О. В. Бізнес-клас! Концептуальні засади підготовки фахівців із комерційної діяльності / О. В. Куклін // Вища освіта України. – 2002. – № 2. – С. 82 – 85.
3. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування: навчальний посібник / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К.: Каравела, 2005. – 352 с.
4. http://www.rusnauka.com/35_OINBG_2010/Economics/75619.doc.htm
5. https://studopedia.com.ua/1_33750_spetsifika-movlennya-fahivtsya_ekonomichnoi-sferi.html

Мавдрик Т.М.,
*методист Навчально-методичного центру
професійно-технічної освіти
у Дніпропетровській області,
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область*

З ДОСВІДУ РОБОТИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА –

Анотація: *в статті звернута увага на необхідність підвищення професійної компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О та представлено досвід роботи міської Школи впровадження виробничих технологій багатогалузевого спрямування.*

Ключові слова: *впровадження нових виробничих технологій, професійна компетентність, підвищення кваліфікації (стажування) педагогів.*

Основний виклад матеріалу. Сьогоднішній ринок праці потребує ініціативних, творчих, компетентних і висококваліфікованих робітників, підготовлених до виконання фахової роботи в умовах жорсткої конкуренції. У підготовці таких робітників особлива роль належить педагогу, його професійній компетентності. Професійна компетентність педагога визначається обсягом компетенцій, колом повноважень у сфері професійної діяльності, що окреслюють індивідуальний стиль роботи, спосіб досягнення навчально-виховної мети, забезпечують якість і ефективність професійної діяльності. Проблема підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів розглядається в різних аспектах у працях Ю. К. Бабанського, С. Я. Батищева, В. І. Бондаря, О. Н. Владиславлева, Ю. З. Гільбуха, С. У. Гончаренка, М. І. Дробнохода, С. Б. Єлканова, В. І. Лозової та інших.

Сучасному педагогові необхідні гнучкість і нестандартність мислення, вміння адаптуватися до швидких змін умов життя, здатність мобілізувати в певній ситуації отримані знання й досвід. А це можливо лише за рахунок високого рівня професійної компетентності, наявності розвинених професійних здібностей. Професійна компетентність предпрацівника ЗП(ПТ)О також повинна поєднувати професійні уміння